

beralitate adjutus, non ad eas condendas tantum; sed etiam ad siderum peragendas observationes, quibus & quinque alii Mathematici insignes adhibiti fuerunt. Constitutum perficiendo operi totum duodecennium, & pro commodo loco collis quidam, ut inquit Abulfeda, extra Merâgam, celebrem Adjabenâ urbem. Interea Mango C'an moritur, & defuncti Imperatoris locum occupat frater ejus minor Coblai C'an. Inde quadriennio fere post etiam princeps Ulaco C'an vita decessit, & filium Abgai C'an in occidui imperii sive Mediæ & Assyriæ partes reliquit successorem. Cujus tempore novis illis & antiquis observationibus superstructæ tabulæ Astronomicæ, quarum supra facta mentio, ad finem sunt perductæ. Easque nomine *ایلخانی* Ilc'anicas (est autem Ilc'an *Exercitus summus dux*) eidem Abgai C'ano dedicatas, Nasirodinus in lucem dedit. Ubi ante omnia rationem traditurus, qua ad plurium celebriorum gentium epochas Tabularum suarum usus aptari posset, à Catayorum computo initium fecit: ut quod maxime illustre tunc Tartarorum imperium esset.

Post enumeratos V magnos C'anos, & summos simul Catayi reges, etiam VI eidem regno dominatus fuit Temûr C'an. Exinde gliscente inter Tartaros Muhammetismi religione, & à tantis fortune corruptela morum, res eorum retro ferri, & dissolvi; tandemque imperium Catayo exterminatum, & extra in partes divisum fuit. Donec illud anno Christi 1384 alter Temûr C'an, nempe famosus ille Tamerlanes, occupavit; eadem stirpe cum Chingiz C'an conjunctus. Etenim Buzengir C'an, qui Mogolorum regum omnium sator fuit, Chingiz C'ani serie ix, Temûr C'ani xiii pater erat. Hic ad occiduas inde à Mogolis, atque etiam boreales Asiæ partes, maximis potitus victoriis, & majores quoque ad ulteriora Orientis affectans, expeditionem in Catayum instruxit. Eo præsertim, uti videtur, animo & fine, ut augusta Chingiz C'ani gesta adæquare posset, & simul extirpatam à Cathæis ejusdem familiam sua ibi defixa vindicaret, Chingiz-C'ani nominis per se cultor & observator maximus. At cum in Mogolorum confinibus, loco qui Anzâr vocatur, primarij ad eum duces, cognati, & legiones convenissent, anno Christi 1404, & ipse jam in procinctu esset ut castra moveret, ardentissimo ac fatali morbo correptus, & extinctus fuit.

Ex quibus omnibus manifestum est, non potuisse non Catayorum regnum esse perquam amplum, potens, & opulentum; cuius expugnationem nulli alteri gloria secundam duxerint duo bellicosissimi illi & maximi Imperatores. Et quia Mogolorum regnum, ubi propria velut & ab antiquo eorum sedes fuit, à Sinico regno haud ita procul absit; quinam populi Catayorum nomine indigitari possint præter ipsos Sinenfes, prout peculiari hac meridionalium appellatione dici solent incolæ omnes, qui vastissimi imperii, Atlante hoc descripti, limitibus continentur? aut quid Catayum fuerit aliud, quam ditio sive pars borealior quædam Sinenfis regni?

Nunc vero & illa accedant, quæ de Cathæis retulere Ioh. Carpinus, & Guliel. Rubricus, alique Religiosi, qui in Tartariam atque ad ejus reges publica autoritate missi fuere: ille quidem anno Christi 1246 à Papa Innocentio IV, hic autem anno 1253 à Galliæ rege Ludovico IX. Inter cætera ferme hæc sunt: *Catayos ad Orientis extrema Tartaris conterminos ad ipsum pertingere Oceanum Eoum. Circa hosce fines glacie constrictas aquas subinde viam præbere, qua Tartari cum tota virium inundatione irrumpant: pretiosis opibus eosdem pollere Cathæos, & exquisita artis opera conficere; abundare copia oryzae, atque ex ea parare vinum.* Denique ut uno caractere rem absolvam ex ejusdem Rubricus Itinerario cap. 37; *Illos penicillo scribere pictorum more, & ita quidem ut in una figura plures ducere lineas videantur.*

Duobus illis scriptoribus posterior fuit M. Paulus Venetus, atque hoc ipso longe recentior Aytonus Armenus, qui Tartariam quoque, & præterea Catayum perlustrarunt. Ex horum narrationibus, præter argumenta tum paulo ante, tum in Atlante inde adducta, etiam alia ad idem propositum spectantia facile hauserit studiosus lector. Ut quod P. Venetus in lib. 2. c. 26. edit. Basil. scribit, *Per totam provinciam Cathai ex montibus erui lapides nigros, qui accensi virum ignem retineant, & multis in locis penuriam suppleant lignorum.* & c. 27, *Invenisse se decem miliarium intervallo à Cambalu magnum fluvium in Oceanum se exonerantem, per quem naves multa cum mercibus commearent, instratum marmoreo ponte pulcherrimo, qui trecentorum longitudine passuum, latitudine octo, arcibus suis fornicibus viginti quatuor inniteretur, sculptis leonibus superiorem marginem ornantibus;*